



# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

## TARTALOM

3404/2020. (XI. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	2308
3405/2020. (XI. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	2313
3406/2020. (XI. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	2316
3407/2020. (XI. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	2319
3408/2020. (XI. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	2323
3409/2020. (XI. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	2327
3410/2020. (XI. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	2329
3411/2020. (XI. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	2333

# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3404/2020. (XI. 13.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Cgtf.III.30.194/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Imre Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Debreceni Ítéltábla Cgtf.III.30.194/2019/2. számú végzése, valamint azzal összefüggésben a Miskolci Törvényszék Cégbírósága Cgt.05-19-000042/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában előadta, hogy volt férje vagyonaiba egy gazdasági társaság (a továbbiakban: Társaság) jegyzett tőkéjének (36 550 db, egyenként 10 000 Ft névértékű részvény) 96%-át megtestesítő részvénycsomagja (35 030 db részvény) is beletartozott; ezen részvények egy részét a volt férj az indítványozóval való házassága fennállása alatt szerezte. A volt férje 2011. december 19-i halálát követően a közjegyző 2012. augusztus 23-án ideiglenes hagyatékátadó végzéssel a hagyatéki vagyont a volt férj törvényes örököseinek (az előző házasságából származó gyermekeknek) adta át, az indítványozó (mint második feleség) özvegyi jogával terhelt.
- [4] Az indítványozó 2012. október 11-én keresetet terjesztett elő a törvényes örökösökkel szemben házassági vagyoni igénye érvényesítése iránt. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének időpontjában a Miskolci Törvényszék előtt folyamatban lévő eljárásban az indítványozó – egyebek mellett – az örökagyó által állítása szerint a házastársi életközösség fennállása alatt szerzett, ezért a házastársi közös vagyonaiba tartozó 11 313 db részvény után őt megillető 5 656 db részvény tekintetében terjesztette elő házassági vagyoni igényét. Az örökösök az eljárásban viszontkeresettel éltek az indítványozóval szemben, a Tatabányai Törvényszék előtt pedig az özvegyi hasznélvezeti jog megváltása iránt indult per. Mindeközben a törvényes örökösök által előterjesztett kereset alapján a Győri Ítéltábla – a Kúria által is jóváhagyott – jogerős ítéletében arra hivatkozással, hogy az indítványozó az őt megillető hasznélvezeti jogát nem annak rendeltetése szerint gyakorolta, az indítványozó özvegyi jogát a hagyatékátadó végzésben megjelölt összes részvény esetén megszüntette. Az indítványozó a Társaság részvénykönyvébe nem került bejegyzésre, tulajdonosi jogokat a Társaságban nem gyakorolhatott. A Társaság közgyűlése 2018. február 5-én úgy módosította a Társaság alapszabályát, hogy a részvényeinek átruházását a Társaság beleegyezéséhez kötötte. A cégbíróság az alapszabály módosítását a cégjegyzékbe bejegyezte.
- [5] Az indítványozó 2019. január 22-én törvényességi felügyeleti eljárás iránti kérelmet terjesztett elő a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 74. §

- (1) bekezdés *a)* és *d)* pontjára hivatkozással, és kérte annak megállapítását, hogy a Társaság közgyűlésének határozata törvénytörő volt. Kérte, hogy a bíróság a törvénytörő határozatot semmisítse meg, és megfelelő határidő tűzésével a Társaság számára új határozat hozatalát írja elő.
- [6] Az indítványozó nézete szerint az alapító okirat módosítása elidegenítési tilalmat alapít a részvényeken, tehát tehernek minősül, ami a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Hetv.) 85. §-ába ütközik, ezért az ilyen irányú kikötés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 114. § (1) bekezdése alapján semmis. A részvénykönyvbe való bejegyzés hiányában az indítványozó nem rendelkezik perbeli legitimációval a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:35. §-a szerinti, a jogi személyek határozatainak felülvizsgálatára irányuló per megindítására, ezért álláspontja szerint számára az egyetlen jogvédelmi eszköz a Társaság törvénytörő működésével szemben a törvényességi felügyeleti eljárás.
- [7] Az indítványozó kérelmét a Miskolci Törvényszék Cégbírósága elutasította arra hivatkozva, hogy a kérelem tartalmilag olyan megállapítási kereset, amelyre vonatkozó rendelkezést a cégbíróság nem mondhat ki. Az indítványozó fellebbezéssel élt e döntés ellen. A másodfokú bíróságként eljáró Debreceni Ítéltábla az elsőfokú végzést helyben hagyta, annak érvelését kiegészítve azzal, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezéséhez szükséges jogi érdek sem állapítható meg az indítványozó oldalán.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint az eljárásban hozott döntések sértik a tulajdonhoz való jogát: a házastársi közös vagyon részét képező részvények („részvénykönyvön kívüli”) tulajdonosaként megilleti a tulajdonhoz való védelem joga, e joga gyakorlását ugyanakkor a jogszabályba ütköző alapszabály-módosítás, illetve az annak megsemmisítésére irányuló kérelmét elutasító döntés alaptörvény-ellenesen korlátozza. Emellett az, hogy a sérelmezett bírói döntések a számára szerinte rendelkezésre álló kizárólagos jogvédelmi eszközként szolgáló törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatására irányuló kérelmét – annak ellenére, hogy annak kezdeményezéséhez szükséges jogi érdeke fennáll – elutasították, a tisztességes eljáráshoz való alapjoga, azon belül is a bírósághoz forduláshoz való alapjoga sérelmét is eredményezte.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [10] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) *a)–f)* pont] eleget tesz.
- [11] Az indítványozó jogi képviselője útján az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [12] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt formai követelményeknek megfelel. Megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Az indítvány a támadott végzés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést is tartalmaz, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a Debreceni Ítéltábla támadott döntése (és azzal összefüggésben a Miskolci Törvényszék Cégbíróságának döntése) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [13] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [14] Az Abtv. 27. § (1)–(2) bekezdéseiben foglalt egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló törvényességi felügyeleti eljárás kérelmezője, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [15] Az indítványozónak nem áll rendelkezésére további jogorvoslati lehetőség, ezért a panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés *b)* pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [16] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a Debreceni Ítéltáblának a Miskolci Törvényszék Cégbírósága által hozott végzéssel szemben benyújtott fellebbezése tárgyában hozott (helyben hagyó) döntésével szemben terjesztette elő, kérve a cégbírósági döntés megsemmisítését is. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint alkotmányjogi panasz az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben terjeszthető elő. A támadott döntés ezen törvényi feltételnek megfelel.

- [17] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [18] Az indítványozó a törvényességi felügyeleti eljárás megindítását alapvetően azért látta megalapozottnak, mert véleménye szerint az általa sérelmezett alapszabály-módosítás, amely a Társaság részvényeinek átruházását a Társaság előzetes hozzájárulásához kötötte – anélkül azonban, hogy a hozzájárulás megtagadásához vezető okokat a Ptk. 3:220. § (1) bekezdésének megfelelően az alapszabályban meghatározta volna – amiatt, hogy az állítása szerint a tulajdonát képező részvények vonatkozásában (is) tehernek minősül, ellentétes a Hetv. 85. §-ának előírásaival; ezért az alapszabály-módosítás, illetve annak következtében a Társaság működése a Ctv. 74. § (1) bekezdés a) és d) pontjai értelmében törvénysértő. A módosítás következtében az álláspontja szerint öt megillető részvények értéke nyilvánvalóan csökkent, azonban a részvényesekénti bejegyzése hiányában a Társaság döntésével szemben nem volt lehetősége a Ptk. alapján a Társaság határozatának bírósági felülvizsgálatára és hatályon kívül helyezésére irányuló pert kezdeményezni.
- [19] A cégbíróság az indítványozó kérelmével összefüggésben – az eljárás idején folyamatban lévő polgári perre tekintettel – kifejtette, hogy egyfelől az indítványozó „részvény-tulajdonjogát a bíróság még nem állapította meg. A kérelmező jelenleg nem részvényes”, ezen felül pedig „[a] részvények értéke tekintetében [a polgári perben] szakértői bizonyítás van folyamatban”. Mindezekre tekintettel, a Ctv. 74. § (3) bekezdésére („[n]incs helye törvényességi felügyeleti eljárásnak, ha az arra vonatkozó igény a 65–70. §-ban meghatározott vagy más polgári perben, illetve közigazgatási eljárásban érvényesíthető”), valamint a bírósági gyakorlatra hivatkozással (miszerint a részvényesi jogok a részvényesi jogviszonyhoz kapcsolódnak, a névre szóló részvény tulajdonosának pedig azt kell tekinteni, akit a részvénykönyvbe részvényesként bejegyeztek, és a részvényjog a „közvetett részvényes” fogalmát nem ismeri), úgy foglalt állást, hogy „az a tény, hogy a kérelmező nem részvényes és pert nem indíthat, nem eredményez olyan jogi helyzetet, hogy a cégbíróság jelen eljárása pótolja a perben eljáró bíróság eljárását”. A cégbíróság megállapítása szerint az indítványozó a törvényességi felügyeleti eljárásban olyan perbeli igényt kívánt bevinni, amely ezen eljárásban nem érvényesíthető.
- [20] A Debreceni Ítéltábla – szemben a cégbíróság érdemben egyébként helyesnek minősített döntésével – nem annak vizsgálatát tartotta elsődlegesnek, hogy az indítványozó kérelme tárgyában helye van-e törvényességi felügyeleti eljárásnak, hanem azt, hogy az indítványozó jogosult volt-e az erre irányuló kérelem előterjesztésére. Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy az indítványozó a jogi érdekének fennálltát arra alapította, hogy tulajdoni igénye áll fenn a Társaság részvényeinek egy része tekintetében, a részvények átruházását korlátozó rendelkezések pedig azok értékére negatív hatással vannak. Az ítéltábla álláspontja szerint azonban az indítványozónak az eljárás kezdeményezéséhez fűződő jogi érdeke ezen hivatkozás alapján nem állapítható meg. Ezt az ítéltábla szintén a bírói gyakorlatra hivatkozással azzal magyarázta, hogy a kapcsolódó joggyakorlat szerint a részvények forgalmi értéke főszabály szerint az adott gazdasági társaságok gazdálkodásának eredményétől függ, azzal a részvények átruházásának a Társaság beleegyezéséhez kötése nem áll közvetlen összefüggésben; így az eljárás kezdeményezéséhez fűződő jogi érdek a társaság sérelmezett határozatát bejegyző bírói döntésnek a kérelmező jogviszonyára való közvetlen hatása hiányában nem áll fenn.
- [21] Az indítványozó a bírósági döntésekben foglalt megállapításokkal nem értett egyet, és a törvényességi felügyeleti eljárásban, illetve fellebbezési kérelmében már előadott és elbírált szakjogi érvek megismétlése mellett az Alkotmánybíróságnak az általa megsérteni vélt alapjogaihoz kapcsolódó egyes döntéseire is hivatkozva előadta, hogy az ügyében hozott bírói döntések álláspontja szerint sértik a tulajdonhoz való jogát, illetve „a bírósághoz fordulás jogának, mint alapvető jognak a lényeges tartalmát – az elérni kívánt célhoz képest – aránytalanul korlátozzák”. A sérelmesnek tartott alapszabály-módosítást – szemben az eljáró bíróságok szóhasználatával – a részvények tulajdonjogának átruházhatóságát korlátozó rendelkezés helyett következetesen elidegenítési tilalmat megállapító rendelkezésként jelölte meg, és erre tekintettel tartotta azzal összefüggésben megállapíthatónak a Hetv. általa hivatkozott – egyébként éppen a hagyatéki vagyonba tartozó vagyontárgyak elidegenítését és megterhelését a hagyatékátadó végzés végleges hatályúvá válásának megállapításáig tilalmazó – rendelkezésével való ellentétet. Ezen felül ismételten hangsúlyozta azt az álláspontját, hogy a módosítás következtében a részvények értéke – tekintettel arra, hogy a potenciális vevőkör a Társaság határozata következtében jelentősen szűkül – csökkenti a részvények piaci értékét.
- [22] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatára hivatkozva [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, 37/1994. (VI. 24.) AB határozat, 893/B/1994. AB határozat] kifejtette, hogy a tulajdonjogi védelem ugyan alapvetően a már meglévő



tulajdonra vonatkozik, de az alapjogi védelem megilleti azt is, akinek a tulajdonszerzéshez kétségtelen jogcíme van, a jogcím pedig akkor kétségtelen, ha az egyértelmű. Az indítványozó e körbe sorolta az állítása szerint a házassági vagyonszövetség fennállta alatt a néhai férje által szerzett részvényeket is. Mivel az indítványozó megállapítása szerint a Miskolci Törvényszék előtt a panasz előterjesztésének időpontjában is folyamatban lévő polgári perben később meghozandó döntés dönti (majd) el, hogy részvénykönyvbe bejegyzett tulajdonos lesz-e: vagyis ennek elvi lehetősége fennáll. Az ítéletérték ezért a törvényességi felülvizelési eljárás során a jogi érdeke fennállását meg kellett volna állapítsa annak érdekében, hogy – a kérelmének helyt adó eljárás eredményeképpen – a véleménye szerint tulajdonát képező részvényeket úgy kapja meg, ahogy azok az örökösök halálakor is a tulajdonát képezték, „vagyis elidegenítési tilalomtól mentesen”. A törvényszék döntésétől függően azonban véleménye szerint „vagy elidegenítési tilalommal terhelt, és ezáltal csökkent forgalmi értékű részvények részvénykönyvbe bejegyzett tulajdonosa” lesz, „vagy a részvényekre alapított teher hatása az elszámolás körében” lesz rá nézve sérelmes.

- [23] Emellett vitatta az eljáró bíróságok azzal kapcsolatos érvelését is, hogy esetében ne lett volna helye a törvényességi felülvizelési eljárás lefolytatásának amiatt, hogy a törvényességi felülvizelési eljárásra vonatkozó szabályozás a más bírósági, hatósági eljárásokkal konkuráló eljárások kiküszöbölése érdekében a peres eljárásokat preferálja, és a törvényességi felülvizelési eljárás lefolytatását bizonyos esetekben kizárja. Jogértelmezése szerint ez ugyanis csak azon esetekre vonatkozik, amikor a kérelmező egyébként jogosult a törvényben meghatározott peres eljárások megindítására, esetére azonban ez az előírás nem értelmezhető. A bírósági döntés csak abban az esetben lehetne helytálló, ha részvénykönyvbe bejegyzett részvényesként perbeli legitimációval rendelkezik a közgyűlési határozat bíróság előtti megtámadására. Egyébiránt pedig, mivel az általa az eljárás során előadott érvelés alapján a cégbíróságnak tudomást kellett szereznie arról, hogy a cég működése „nyilvánvalóan törvénytört”, ami az eljárás során történő tudomásszerzésnek minősül, így a cégbíróságnak a törvényességi felülvizelési eljárást a Ctv. 76. § (1) bekezdés a) pontja, illetve (3) bekezdése alapján hivatalból is le kellett volna folytatnia, és a kérelmében foglaltaknak megfelelő döntést meghoznia. Mivel azonban erre sem a kérelme alapján, sem pedig hivatalból nem került sor, sérült a tulajdonhoz való joga; a támadott döntések továbbá – tekintettel arra, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének központi eleme, hogy mindenki számára általános garanciaként, azaz alanyi jogként állapítja meg a bírói jogvédelem igénybevitelének lehetőségét” – egyben a bírósághoz forduláshoz való joga „lényeges tartalmát [is] – az elérni kívánt célhoz képest – aránytalanul korlátozzák”.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az ügyében eljáró bíróságok döntéseiben megjelenő jogértelmezésekre vonatkozó érvelése alapvetően nem alkotmányossági, hanem a bíróságok hatáskörébe tartozó szakjogi kérdésekkel kapcsolatos. Az indítványozó kérelme ezen jogértelmezéseket – alapvetően szakjogi érvek alapján – kifogásolva valójában arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntéseket törvényességi, nem pedig alkotmányossági indokok alapján semmisítse meg.
- [25] Nem alapjogi, hanem szakjogi mérlegelés tárgyát képezi ugyanis, hogy a törvényességi felülvizelési eljárásra irányuló kérelem előterjesztése időpontjában a kérelmező (részvény) tulajdonosi minőségével összefüggő, és ezáltal a Ptk. alapján a jogi személyek határozatainak felülvizsgálatára irányuló per megindítására való jogosultságára is kihatással bíró per folyamatban léteének tényére tekintettel a cégbíróság eljárása adott esetben kérelemre eljárva lefolytatható-e. Az esetleges hivatalbóli eljárás megindítása feltételeinek fennálltát az eljáró (cég)bíróság – szintén szakjogi jogértelmezés alapján – szabadon jogosult (de egyben köteles) is mérlegelni. Abban a tekintetben pedig, hogy a részvények átruházásának a társaság jóváhagyásához kötelező csökkenti-e az adott részvények értékét, vagy az alapvetően az adott gazdasági társaság gazdálkodásának eredményességével áll közvetlen összefüggésben, mind az indítványozó, mind pedig az ítéletérték a bírói gyakorlatra hivatkozó szakjogi érvelést adott elő; ezen kérdés mikénti megítélése szintén nem az alkotmányjogi mérlegelés körébe esik. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság csupán utal arra, hogy vonatkozó – részben az indítványozó által is hivatkozott – gyakorlata alapján az alkotmányos tulajdonvédelem alapvetően a meglévő tulajdont védi. Mindezekre tekintettel a jelen ügyben hozott azon bírói döntés, amely éppen a tulajdonjog fennálltával, illetve annak tartalmával kapcsolatos, de még le nem zárult másik bírósági eljárás (polgári per) folyamatban léte alatt – részben éppen ennek tényére tekintettel – született, a bírói döntéssel még le nem zárt jogvitában érintett (esetleges) tulajdon sérelmével nem hozható összefüggésbe.

- [26] A bírósághoz fordulás jogának sérelmével kapcsolatos indítványozói érvelés kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakra hívja fel a figyelmet.
- [27] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog ezen részjogosítványa kapcsán tett korábbi alkotmánybírósági megállapítások (csakúgy, mint maga az alaptörvényi rendelkezés) alapvetően a jogalkotó számára fogalmaznak meg elvárást, illetve tartalmaznak ezen részjogosítvány – szükséges és arányos mértékben történő – esetleges korlátozhatósága tekintetében megállapításokat. A különböző típusú bírósági eljárások közös jellemzője, hogy azok megindítására és lefolytatására bizonyos alkotmányos és törvényi garanciák megtartása mellett, vagyis a rájuk irányadó jogszabályi előírások szabta keretek között van lehetőség. Önmagában ezért az a tény, hogy az egyébként általánosságban rendelkezésre álló (vagyis jogszabályba foglalt) bírói jogvédelmi lehetőség igénybevételevel összefüggésben az adott ügyben eljáró bíróság a jogalkalmazó tevékenysége körében, annak törvényi (esetleg alaptörvényi) kereteit át nem lépve – az adott eljárás lefolytathatóságának feltételeire vonatkozó jogszabályi előírások értelmezése alapján – azt állapítja meg, hogy az eljárás lefolytatásának feltételei nem állnak fenn, vagy éppen annak megindítására az eljárás kezdeményezője nem jogosult, nem hozható összefüggésbe a bírósághoz fordulás jogának sérelmével.
- [28] Mindezekre tekintettel az indítványozó számára kedvezőtlen, és emiatt sérelmezett bírói döntések nem vetették fel az indítványozó bírósághoz forduláshoz való jogának sérelmét.
- [29] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}. A támadott ítéletáblai (és cégbírósági) döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.
- [30] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az az Abtv. 29. §-ában írott vagylagos feltételek egyikének sem tesz eleget, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 3.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Dienes-Oehm Egon*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1316/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3405/2020. (XI. 13.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 50.Pf.633.897/2019/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Ruzinkó Judit ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Fővárosi Törvényszék 50.Pf.633.897/2019/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését a Budai Központi Kerületi Bíróság 1.P.XI.30.657/2017/83. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári perben megállapított tényállás szerint az indítványozó 2014-ben kötött egyházi házasságot az alapügy felperesével (a továbbiakban: felperes), akinek korábbi házasságából és élettársi kapcsolatából három gyermeke született. Az indítványozó és a felperes kapcsolata a házasságkötést követően, az első közös gyermekük megszületését megelőzően megromlott különböző gyermeknevelési elveik, valamint az indítványozó esetenként agresszív magatartása miatt. Életközösségük 2014 novemberében megszakadt, az indítványozó azonban 2015 júniusában megszületett közös gyermekük gondozásában aktívan részt vett. Az indítványozó a felperessel folytatott intim kapcsolatát a különválást követően is fenntartotta, és 2016 októberében ikergyermekek születtek, akiket szintén a felperes gondozott. Az indítványozó rendszeresen látogatta őket. A felek kapcsolata az idők folyamán tovább romlott, köztük agresszív megnyilvánulásokra is sor került mind verbális, mind fizikai formában.
- [3] A felperes 2016 szeptemberében indított eljárást a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt elsőszülött közös gyermekük szülői felügyeleti jogának rendezése és járulékai iránt. Az elsőfokú bíróság az eljárást 2017 januárjában a felek által kérelmezett bírósági közvetítői eljárásra tekintettel felfüggesztette, a felfüggesztést azonban a közvetítői eljárás eredménytelensége okán 2017 júniusában megszüntette. A bíróság ezt követően az eljárást – mindkét fél kérelme alapján – kiterjesztette az időközben megszületett ikergyermekek feletti felügyeleti jog gyakorlásának rendezésére is. Az elsőfokú bíróság hosszas bizonyítási eljárás lefolytatását követően igazságügyi pszichológus szakértőt rendelt ki, akinek személye ellen egyik fél sem tiltakozott. A szakértő igazságügyi elmeorvos társszakértőt is bevont.
- [4] A Budai Központi Kerületi Bíróság 1.P.XI.30.657/2017/83. számú ítéletében a felperes édesanyát jogosította fel a szülői felügyeleti jog gyakorlására mindhárom gyermek vonatkozásában. A bíróság részletesen szabályozta az indítványozó és a gyermekek közötti kapcsolattartást, egyúttal tartásdíj megfizetésére kötelezve az indítványozót.
- [5] A döntéssel szemben az indítványozó nyújtott be fellebbezést, továbbra is kérve mindhárom gyermek vonatkozásában a szülői felügyeleti jog részére történő megítélését. A Fővárosi Törvényszék 50.Pf.633.897/2019/8. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részét helyben hagyta, ugyanis megállapította, hogy az elsőfokú bíróság gondos, minden lényeges körülményre kiterjedő bizonyítási eljárás lefolytatását követően hozta meg a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése tárgyában a kiskorú gyermekek érdekében álló, megalapozott döntését.
- [6] 1.2. Ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az indítványozó, amelyben megvalósulni látta az Alaptörvény XV. cikk (1) és (3) bekezdéseinek, a XVI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok alaptörvény-ellenes alkalmazásával utasította el a bizonyítási indítványát, ami döntő hatással volt az ügy érdemére. Ezt azzal indokolja, hogy véleménye szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdését

akként kell értelmezni, hogy amennyiben bármelyik fél a szakértői vélemény valamely hibájára indokoltan hivatkozik, a szakértői vélemény helyességének ellenőrzése, és ennek érdekében a Pp. 182. § (3) bekezdésében foglaltak teljesítése az eljáró bíróság kötelezettsége. Sérelemként fogalmazza meg, hogy a szakértői vélemény egyetlen általa feltett kérdésre sem ad választ, az általa előterjesztett magánszakértői véleményt figyelmen kívül hagyta, továbbá a bíróságok a felperesi édesanya javára értékelték azt a „biológiai törvényszerűséget”, hogy a gyermekek az ő gondozásában álltak. Megítélése szerint a szakértői vélemény az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 14. és 20. számú módszertani levelében foglalt ajánlásoknak sem felel meg. Aggályosnak tartja, hogy a két és fél éve húzódó eljárást a szakértői vélemény rendelkezésre bocsátását követően egy hónappal – annak indítványozó általi vitatása ellenére – a bíróság a per észszerű időn belül történő befejezésére hivatkozással lezárta.

- [7] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [8] A Fővárosi Törvényszék 50.Pf.633.897/2019/8. számú ítélete tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel az ügy alpereseként saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Fővárosi Törvényszék ítéletét 2019. december 20. napján vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2020. február 17. napján, határidőben terjesztette elő.
- [10] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [11] Az Alkotmánybíróság azonban úgy ítélte meg, hogy az indítvány csak részben tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Megjelöli ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XV. cikk (1) és (3) bekezdés, XVI. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése], és valamennyi rendelkezéssel összefüggésben a sérelem lényegét is meghatározza. Az indítvány jelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálendő konkrét bírósági határozatokat, okfejtést is tartalmaz azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.
- [12] Az Alkotmánybíróság azonban az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha jelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az *e)* pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indoklást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [13] Az indítványozó Alaptörvény XV. cikk (1) és (3) bekezdéseinek, valamint a XVI. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító panasz elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [14] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indoklást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indoklás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [16] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét látta megvalósulni az eljárási szabályok vélt alaptörvény-ellenes alkalmazása miatt, kétségbe vonta továbbá a szakértői vélemény megalapozottságát és szakszerűségét. Sérelemként fogalmazta meg, hogy a szakértői vélemény egyetlen általa feltett kérdésre sem ad választ,



- az általa előterjesztett bizonyítási indítványokat a bíróság figyelmen kívül hagyta, továbbá a bíróságok a felperes javára értékelték azt a „biológiai törvényszerűséget”, hogy a gyermekek az ő gondozásában álltak.
- [17] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan bizonyíték-értékelési, valamint jogszabály-értelmezési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, illetve a bizonyítékok értékelése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [18] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az Alkotmánybíróság arra is emlékeztet, hogy „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {legutóbb: 3312/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [19] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító elemeiben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti követelményeket, jelen ügyben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek a kételege nem merült fel.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján tehát arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a* és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 3.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Dienes-Oehm Egon*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Horváth Attila*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/504/2020.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3406/2020. (XI. 13.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 3.Gpkf.40.068/2019/3. számú végzése és a Kúria Pfv.V.21.349/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Arató Balázs ügyvéd) eljáró gazdasági társaság indítványozó, mint egy másik gazdasági társaság jogutódja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó jogelődje mint felperes bérleti jogviszonyok fennálltának megállapítását kérte, valamint az elmaradt bérleti díjak megfizetésére tartott igényt. Emellett kérte a bíróságtól, hogy kötelezze az alperest a jövőre nézve a bérleti szerződések szerinti bérleti díj megfizetésére. Az indítványozó a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 24. § (2) bekezdés c) pontja alapján rótt le a kereseti illetéket, miszerint a keresettel érvényesített követelés vagy más jog ellenértékeként a bérleti jogviszonyra vonatkozó perben egyévi bér összegét kell számításba venni. A Székesfehérvári Járásbíróság az illeték összegét és megállapítási módját nem kifogásolta, a pert lefolytatta és meghozta az ítéletet.
- [3] Az ítélet ellen az indítványozó jogelődje fellebbezett, és a Pp. 24. § (2) bekezdés c) pontja alapján lerótt a fellebbezési illetéket. A Székesfehérvári Járásbíróság 19.G.40.087/2016/38. számú végzésében további fellebbezési illeték lerovására hívta fel az indítványozó jogelődjét. Az indítványozó jogelődje fellebbezést terjesztett elő, és kérte a végzés visszavonását. A Székesfehérvári Járásbíróság 19.G.40.087/2016/40. számú végzésében elutasította a fellebbezést. A járásbíróság döntésében kifejtette, hogy a Pp. 24. § (2) bekezdését együtt kell értelmezni a Pp. 24. § (1) bekezdésével, amely szerint az esedékessé vált bérleti díj megfizetése iránti igény esetén a ténylegesen előadott kereseti követelés határozza meg a pertárgy összegét, nem az egyévi bér összege. Az indítványozó jogelődje ezen határozat ellen is fellebbezést nyújtott be, de a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság a 3.Gpkf.40.068/2019/3. számú végzésében helybenhagyta az elsőfokú végzést.
- [4] Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria Pfv.V.21.349/2019/2. számú végzésében megállapította, hogy az ügyben született jogerős végzés nem tartozik a felülvizsgálattal támadható érdemi határozatok körébe, ellene nincs helye Kúria előtti jogorvoslatnak.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt a jogerős másodfokú végzéssel szemben, majd alkotmányjogi panaszát a Kúria végzésére is kiterjesztette.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában több alaptörvényi rendelkezés [B) cikk (1) bekezdés, R) cikk (2) bekezdés, T) cikk (1)–(2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés] sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy álláspontja szerint a bíróságok „felülírták a törvény betűjét” azzal, hogy a Pp. Nagykommentárra hivatkozással értelmezték az illeték számításra és levonásra vonatkozó szabályokat, jelen esetben a Pp. 24. § (2) bekezdés c) pontját és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (2) bekezdését.
- [7] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [8] Az Abtv. 52. § (1) bekezdés értelmében az alkotmányjogi panasznak határozott kérelmet kell tartalmazni. A kérelem az (1b) bekezdés szerint akkor határozott, ha egyértelműen tartalmazza az a)–f) pontokba foglaltakat. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezeknek a feltételeknek az indítvány nem tesz eleget.

- [9] 3.1. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében az indítványnak tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, továbbá részletesen kell indokolni az indítványban foglalt kérelmet. A jogi képviselővel eljáró indítványozó kéri a Kúria Pfv.V.21.349/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, indítványában azonban semmilyen indokolást nem terjeszt elő arra vonatkozóan, hogy miben látja a sérelmezett kúriai végzés alaptörvény-ellenességét. Mindebből következik, hogy a Kúria Pfv.V.21.349/2019/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz nem felel meg a határozott kérelem követelményének.
- [10] 3.2. Az indítványozó szerint tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét okozta az eljáró bíróságok, a Székesfehérvári Járásbíróság és a Székesfehérvári Törvényszék törvénysértő jogértelmezése. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a hatalommegosztás elvéből következik, hogy az alkalmazott jog értelmezése a bíróságok feladata (*iura novit curia*), „[a] »jogot« végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg” [lásd 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]], az Alkotmánybíróságnak csak a bírói jogértelmezés alkotmányossági szempontú vizsgálatára van hatásköre. Alkotmányjogi panaszt ezért önmagában a jogértelmezés, jogalkalmazás vélt vagy valós hibájára nem lehet alapítani, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Mindezekből következik, hogy alkotmányjogi panaszban a bírói jogértelmezés akkor támadható, ha az közvetlenül valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmét okozta [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]]. Ahogy arra már utalt az Alkotmánybíróság, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti, de nem garantálja a bírói döntés helyességét [ld. 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65]. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó nem alkotmányossági, hanem tisztán törvényességi, szakjogi kifogásokat hozott fel a másodfokú bíróság végzésével szemben, amikor azt sérelmezte, hogy a bíróságok a Pp. Nagykommentárt vették alapul a jogszabály értelmezésekor. Az indítványozó csak állította, de a határozott kérelem követelményének megfelelő alkotmányjogilag értékelhető tartalommal nem adta elő, hogy a bíróság – a megítélése szerint – téves jogértelmezésen alapuló döntése a tisztességes eljáráshoz való jogát miért és mennyiben sértette.
- [11] Hasonlóképpen állítja az indítványozó a jogorvoslathoz való jog sérelmét azon az alapon, hogy az eljáró bíróságok – az elsőfokú és a másodfokú bíróság is – ugyanúgy értelmezték az illetékmeghatározási szabályokat, ezért számára nem volt biztosított a jogorvoslat lehetősége. Az indítványozó valójában azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság is osztotta az elsőfokú bíróság véleményét, de a jogorvoslati jog sérelmével összefüggésben nem terjesztett elő az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjának megfelelő alkotmányjogilag értékelhető indokolást.
- [12] Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére is, de önmagában az, hogy a jogállamisággal összefüggésben is azt sérelmezi, hogy álláspontja szerint a bíróságok nem a törvénynek megfelelően értelmezték az illetékmeghatározási szabályokat, nem tekinthető alkotmányjogi alapokon nyugvó indokolásnak. Figyelembe kell venni továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően is fenntartotta azt a gyakorlatát, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” [pl. 3221/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [11]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]]. Alkotmányjogi panasz a jogbiztonság sérelmére nem alapozható, mivel az nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak. Az indítványozó nem hivatkozott sem a visszaható hatályú jogalkotás vagy jogalkalmazás, sem a kellő felkészültségi idő hiányára, továbbá semmilyen alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő arra vonatkozóan, hogy a kifogásolt bírói döntések miért és mennyiben sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [13] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint a B) cikk (1) bekezdése tekintetében nem felel meg a határozott kérelem törvényi követelményének, az indítványozó nem jelölte meg alapjogi sérelmének lényegét, és nem mutatott rá a jogbiztonság, a támadott bírói döntés, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog között álláspontja szerint fennálló alkotmányos összefüggésre.
- [14] 3.3. Az indítványozó az Alaptörvény több olyan rendelkezésének megsértésére is hivatkozik, amely alkotmányjogi panasz alapjául nem szolgálhat, mivel nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Emiatt – az Abtv.

52. § (1b) bekezdés a) pontjára tekintettel – érdemi vizsgálat tárgyát nem képezhetik a panasznak az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére, valamint a T) cikk (1) és (2) bekezdésére alapított részei {lásd például az R) cikk vonatkozásában: 3294/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [40]; a T) cikk vonatkozásában: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]}.

- [15] 4. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), b) és e) pontjában írt feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 3.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Dienes-Oehm Egon*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/14/2020.





## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3407/2020. (XI. 13.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 158. § (1) bekezdése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.621/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Asztalos Dóra ügyvéd) eljáró gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben megállapított tényállás szerint az indítványozó – további ajánlattevők mellett – ajánlatot tett az ajánlatkérő felhívásával indított „Infrastruktúra fejlesztés a szisztematikus határellenőrzés bevezetésére” elnevezésű nyílt közbeszerzési eljárásban. Az ajánlatkérő az ajánlatok elbírálásáról készített összegzésében a közbeszerzés 2. részét eredményesnek nyilvánította, az indítványozó ajánlatát érvényesnek fogadta el, a nyertes ajánlattevő pedig az indítványozó lett. Az indítványozó ajánlatával összefüggésben két ajánlattevő vitarendezési kérelmet terjesztett elő. Az ajánlatkérő a kérelemnek helyt adott, és módosított összegzésében a közbeszerzés 2. részét eredménytelennek, az indítványozó ajánlatát érvénytelennek nyilvánította, nyertes ajánlattevőként pedig egy másik, érvényes ajánlatot tevő személyt jelölt meg. A módosított összegzés ellen az indítványozó nyújtott be vitarendezési kérelmet, amelyet az ajánlatkérő elutasított.
- [3] Ezt követően fordult az indítványozó jogorvoslati kérelemmel a Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottságához (a továbbiakban: Közbeszerzési Döntőbizottság). Első kérelme annak megállapítására irányult, hogy az ajánlatkérő az ajánlatát jogsértőn érvénytelenítette, második kérelme a közbeszerzés 2. részének jogsértő eredménytelennek nyilvánításán alapult, és az első kérelemre épült. A Közbeszerzési Döntőbizottság a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 158. § (1) bekezdése alapján a jogorvoslati eljárást kiterjesztette, és hivatalból vizsgálta, hogy az ajánlatkérő a Kbt. alapelveinek, illetve a megjelölt tételes jogi rendelkezéseknek megfelelően állapította-e meg a közbeszerzés 2. részének eredménytelenségét a megjelölt joggalappal, illetve a módosított összegzés szerinti ajánlattevő ajánlatának érvényességével kapcsolatban. A Közbeszerzési Döntőbizottság határozatában a felperes jogorvoslati kérelmének első kérelmi elemét elutasította, a második kérelmi elem vonatkozásában a jogorvoslati eljárást megszüntette. A kiterjesztés folytán elvégzett vizsgálata alapján a Közbeszerzési Döntőbizottság azt állapította meg, hogy az ajánlatkérő megsértette a Kbt. megjelölt rendelkezéseit, ezért megsemmisítette a közbeszerzés 2. részét lezáró döntésnek (módosított összegzés) az eljárás eredménytelenségét megállapító, továbbá a nyertes ajánlattevő ajánlatának érvényességi bírálatára vonatkozó részét, az ajánlatkérővel szemben pedig bírságot szabott ki.
- [4] Az indítványozó a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatát keresettel támadta meg. Elsődleges kereseti kérelmében annak megállapításával, hogy ajánlatának érvénytelenítésére jogsértő módon került sor, az ajánlatát érvénytelenítő és az eljárást lezáró döntés megsemmisítését kérte. Másodlagos kereseti kérelme a megtámadott határozat hatályon kívül helyezésére és az alperes új eljárásra utasítására irányult. Az indítványozó a jogorvoslati eljárást lezáró határozat ellen benyújtott keresetében kifogásolta a Közbeszerzési Döntőbizottságnak a jogorvoslati eljárást kiterjesztő végzését is. A Fővárosi Törvényszék 107.K.700.960/2018/5. számú ítéletével (a továbbiakban: jogerős ítélet) a keresetet elutasította, mert álláspontja szerint mind a hivatalbóli kiterjesztés tárgyában hozott végzés érdemére tett, illetve az azzal szemben felhozott eljárási kifogások, mind pedig az eljárást lezáró határozat jogsértő voltára vonatkozó állítások alaptalanok voltak.
- [5] Az indítványozó az elsőfokú bíróság jogerős ítélete ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelynek befogadását a Kúria Kfv.III.37.621/2019/2. számú végzésével megtagadta, mert álláspontja szerint a felülvizsgálati

kérelem befogadásának a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdés – indítványozó által hivatkozott – a), b) és d) pontjában meghatározott feltételei nem állnak fenn, az állított jogsértések pedig önmagukban a felülvizsgálati kérelem befogadását nem indokolják.

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, alkotmányjogi panaszában a Kbt. 158. § (1) bekezdése, a jogerős ítélet, illetve a Közbeszerzési Döntőbizottságnak a jogorvoslati eljárást kiterjesztő végzése megsemmisítését arra hivatkozással kérte, hogy azok sértik az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, illetve a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [7] Álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés a hatalommegosztás elvével azért ellentétes, mert lehetővé teszi, hogy a „kvázibíróságként” eljáró, az igazságszolgáltatást megjelenítő Közbeszerzési Döntőbizottság ezen igazságszolgáltatási tevékenysége során kiterjesztés útján eljárást indítson, és azt saját maga bírálja is el, ezzel túllépve az igazságszolgáltatási szerepen. Érvélese szerint a végrehajtó hatalmi szerepben kiterjesztéssel indított eljárásban a Közbeszerzési Döntőbizottság önmaga képviseli a „vádat”, és egyúttal a saját bírója is. A kiterjesztés Kbt. 158. § (1) bekezdésében szabályozott lehetősége az indítványozó szerint azért sérti a XXIV. cikk (1) bekezdését, mert az önmagát képviselő, önmaga ügyében döntő döntéshozó fórum pártatlannak nyilvánvalóan nem tekinthető.
- [8] Állítása szerint a Közbeszerzési Döntőbizottság kiterjesztő végzésével önkényesen avatkozott be a felek jogviszonyába, és a felek által nem kért körben hozott a saját „gyanúját” igazoló határozatot.
- [9] Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkárnak tájékoztatása és hiánypótlásra történő felhívása alapján a már előadott indokaira tekintettel alkotmányjogi panaszát kiterjesztette a Kúria Kfv.III.37.621/2019/2. számú végzésére, továbbá az alaptörvény-ellenesség körében hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére is, mind a támadott jogszabályi rendelkezés, mind a Közbeszerzési Döntőbizottság kiterjesztő végzése, a jogerős ítélet és a Kúria befogadást megtagadó végzése vonatkozásában. Az indítványban előadott indokait a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével kapcsolatban fenntartva kiegészítő indítványában a részrehajlás nélküli, pártatlan és a tisztességes eljárás követelményeinek sérelmét nevesítette. Kiemelte, hogy a részrehajlás nélküli, pártatlan eljárás azáltal sérült, hogy a Kbt. 158. § (1) bekezdésének alkalmazásával a Közbeszerzési Döntőbizottság a saját jogorvoslatát bírálta el, így ugyanaz volt a „vádoló” és a vád tárgyában döntő személy, ez utóbbi elfogulatlanak ezért nem tekinthető. Kifogásolta, hogy a kiterjesztés alapján folyó eljárásban nem érvényesül a fegyverek egyenlőségének elve, mert az eljárásnak ez a része a jogsértéssel „megvádolt” személy részvétele nélkül zajlik. Az indítványozó állítása szerint a tisztességes eljáráshoz való jog nem érvényesült, mert a Kbt. 158. § (1) bekezdésének alkalmazása egy átláthatatlan, egyenlőtlen küzdelmet és döntéshozatalt eredményezett.
- [10] A Miniszterelnökséget vezető miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdésére hivatkozással tájékoztatta az Alkotmánybíróságot a Kbtv. 158. § (1) bekezdésének alkotmányosságával kapcsolatos szakmai álláspontjáról.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdés értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kell döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálta, hogy a panasz befogadása formai és tartalmi feltételeinek az indítvány megfelel-e. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek a következők miatt.
- [12] 3.1. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése szerint „[a] magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén nyugszik”. A hatalommegosztás elve az államhatalom szervező elveként a jogállamiság követelményét, a hatalomkoncentráció megakadályozását van hivatva biztosítani, az indítványozó számára jogot azonban nem biztosít. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja, illetve 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani, ezért a C) cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított alkotmányjogi panaszok nem felelnek az Abtv. megjelölt rendelkezéseinek.
- [13] 3.2. Az indítványozó a Közbeszerzési Döntőbizottság jogorvoslati eljárást kiterjesztő végzésének megsemmisítését is kérte az Alkotmánybíróságtól. Kérelmét kiegészítő indítványában részben pontosította, részint kiterjesztette: a Közbeszerzési Döntőbizottság kiterjesztő végzésére és eljárást befejező határozatára kiterjedő hatállyal kérte a jogerős ítélet és a kúriai végzés megsemmisítését. Az Abtv. 27. § szerint alkotmányjogi panasszal csak az ügy érdemében hozott, vagy az eljárást befejező egyéb bírói döntés támadható meg, ezért a Közbeszerzési Döntőbizottság támadott végzése alkotmányjogi panasznak tárgya nem lehet, ezért az Alkotmánybíróság a hatósági döntések ellen irányuló panaszok befogadhatóságát a továbbiakban nem vizsgálta. Megjegyzi

az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján a bírói döntéssel felülvizsgált hatósági döntés hivatalból történő megsemmisítésére csak a bírói döntés megsemmisítése esetén van lehetőség.

- [14] 3.3. Mindezek után az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a Kbt. 158. § (1) bekezdés, a jogerős ítélet, illetve a felülvizsgálati kérelem befogadását visszautasító kúriai végzés megsemmisítésére irányuló, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemek befogadásának törvényi feltételei fennállnak-e.
- [15] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozottság követelményének a támadott jogszabályi rendelkezés és bírói döntések esetében is az Alaptörvény megsérteni állított valamennyi rendelkezése vonatkozásában külön-külön érvényesülnie kell {pl. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [21]}. A határozottság törvényi követelményének alapvető indoka az, hogy az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság fő szabály szerint kötve van az indítványhoz, vizsgálata az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat. Ezen rendelkezések alapján tehát az indítványnak – többek között – egyértelműen tartalmaznia kell az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [b) pont], illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetve a 27. §-ára alapított indítványi elemek a megjelölt törvényi feltételeknek nem felelnek meg, mert nem tartalmaznak alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés és bírói döntések miért ellentétesek a tisztességes hatósági, illetve a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal.
- [16] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rögzíti, hogy az indítványozó az Alkotmánybíróság tájékoztatása ellenére sem tett különbséget a XXIV. cikk (1) bekezdésében, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdésében szabályozott alapjogok között, kiegészített indítványában fenntartotta, illetve a kúriai végzésre kiterjesztette azon állítását, hogy a XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát a támadott bírói döntések sértik. Ezt az állítást azonban az indítványozó semmivel nem támasztotta alá, nem mutatott rá a XXIV. cikk (1) bekezdésben biztosított alapjog alkotmányos tartalmára, és nem fejtette ki, hogy a támadott bírói döntések, illetve jogszabályi rendelkezés miért ellentétesek ezen alapjogával.
- [17] A határozottság követelményét nem elégítik ki a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemek sem, a fenti megállapítások ezekre is érvényesek. Az indítvány határozottságának hiánya alapvetően abból fakad, hogy az indítványban, illetve annak kiegészítése során az indítványozó az állításait nem vonatkoztatja panaszának egyes tárgyaira, illetve az Alaptörvény meghatározott rendelkezéseire, így nem egyértelmű, hogy kijelentései a jogszabályi rendelkezésre, vagy valamelyik bírói döntésre, illetve a tisztességes hatósági eljáráshoz, vagy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vonatkoznak-e. Az indítvány a panasszal támadható bírósági döntésekre vonatkozó határozott kérelmet több vonatkozásban is nélkülözi, lényegében a bírósági döntések és az Alaptörvény rendelkezéseinek megjelölésén kívül az indítványban ezekre vonatkozóan egyáltalán nincs kérelem megfogalmazva.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítványnak a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog sérelmére alapított elemei nem tartalmaznak olyan indokolást sem, amelynek alapján egyértelműen körvonalazódna az az alkotmányossági kérdés, amely – egyéb feltételek fennállását feltételezve – támadott jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntések vonatkozásában az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatának tárgya lehetne. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében „indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [19] 4. Mindezek alapján Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében szabályozott feltételeknek részben meg nem felelő indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 3.

Dr. Szalay Péter s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Dienes-Oehm Egon*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1442/2019.





## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3408/2020. (XI. 13.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 176. § (1) bekezdés *j*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére alapítva terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [2] A panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint a jogi képviselővel eljáró indítványozó és pertársa fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránt terjesztettek elő egymással látszólagos tárgyi keresethalmazatban álló kereseteket. Elsődlegesen annak megállapítását kérték a bíróságtól, hogy a felek között létrejött fogyasztói kölcsönszerződés a megkötésekor hatályban lévő, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés *a*), *b*) és *e*) pontjai alapján érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződésnek a határozathozatalig tartó hatályossá nyilvánítását kérték megállapítani a keresetlevél 5. számú melléklete alapján. A felperesek elsődleges keresetük elutasítása esetére másodlagosan a fogyasztói kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítását kérték arra hivatkozással, hogy a szerződés II.2. pontjában felszámított „kezelési költség” a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 209. § (1) és (3) bekezdései alapján tisztességtelen, ezért érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a tisztességtelen kikötés szerződésből való kihagyását jelölték meg.
- [3] Az elsőfokú bíróság végzésével a felperesek keresetlevelét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. § (1) bekezdés *j*) pontja alapján visszautasította. A bíróság megállapította, hogy a felek szerződése a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben (a továbbiakban: DH1 törvény) rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) hatálya alá tartozik, erre tekintettel a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése alapján a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt kereset önállóan nem terjeszthető elő, a fél köteles a szerződés érvénytelenségének az általa kért jogkövetkezmény alkalmazása szerinti összegszerűen megjelölt határozott kérelmet is előterjeszteni. A bíróság megítélése szerint a jogi képviselővel eljáró felperesek sem elsődleges, sem másodlagos keresetük vonatkozásában az érvénytelenség jogkövetkezménye vonatkozásában határozott kereseti kérelmet nem terjesztettek elő, ezért a keresetlevél ezen kötelező tartalmi elemének hiánya miatt a Pp. 176. § (1) bekezdés *j*) pontja alapján a keresetlevél visszautasításának volt helye.
- [4] A felperes fellebbezése folytán eljáró Kecskeméti Törvényszék végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vont le következtetést arra vonatkozóan, hogy a keresetlevél érdemi része a Pp. 170. § (2) bekezdése által elvárt módon nem tartalmazza az első-, és másodlagos határozott kereseti kérelmet. Megállapította ugyanakkor, hogy az elsődleges kereseti kérelmet a keresetlevélhez csatolt 5. számú melléklet a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerinti módon tartalmazza, erre a mellékletre pedig a keresetlevél érdemi részében a felperesek hivatkoztak. A másodfokú bíróság álláspontja szerint viszont a másodlagos kereseti kérelem a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerint elvárt, elszámolásra kiterjedő jogkövetkezményt nem fogalmazott meg, a keresetlevél érdemi része – az elsődleges kereseti kérelemhez hasonlóan – utalást sem tartalmazott a keresetlevél valamely mellékletére. A másodfokú bíróság indokolása szerint azzal, hogy a felperesek a Pp. 170. § (2) bekezdés *c*) pontjára hivatkozással a bizonyítékok körében jelölték meg a tisztességtelenül felszámolt költségekről készített, és a keresetlevélhez 10. sorszám alatt

mellékelt kimutatásukat, nem a keresetlevél érdemi részében tüntették fel másodlagos kereseti kérelmüket, így az határozottnak nem tekinthető.

- [5] 2. A peres eljárásban I. rendű felperesként eljáró indítványozó ezt követően nyújtotta be, majd az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására egészítette ki alkotmányjogi panaszát, amelyben a keresetlevele visszautasításának alapjául hivatkozott Pp. 176. § (1) bekezdés *j*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés sérti az állampolgároknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát azáltal, hogy a bírósághoz fordulás jogának korlátozását teljes egészében a jogalkalmazó mérlegelési jogkörébe utalja. Megítélése szerint azzal, hogy a bíróság megítélésétől függ annak megállapítása, hogy a keresetlevél tartalmazza-e a Pp. 170. §-ban, vagy törvényben előírt egyéb kötelező tartalmi elemeket, alaki kellékeket, illetve a felperes teljeskörűen csatolta-e a Pp. 171. §-ban, illetve törvényben előírt egyéb kötelező kellékeket, a sérelmezett rendelkezés a bírói önkényhez biztosít teret, és az indítványozó tapasztalata szerint születnek is önkényes döntések. Állította, hogy a keresetlevél kötelező tartalmi követelményeinek való megfelelés [Pp. 170. § (2) bekezdés, és keresethalmazat esetén a (4) bekezdés] tekintetében eltérő jogi álláspontok, értelmezések lehetségesek, ezek közül azonban a támadott rendelkezés a bíróság jogértelmezését tekinti irányadónak, ahhoz kapcsol jogkövetkezményt, így végül a bíróság dönt arról, hogy jogvédelmi igényével bírósághoz fordulhat-e a felperes, gyakorolhatja-e ezen alapjogát. Álláspontja szerint a Pp. támadott rendelkezése alaptörvény-ellenesen hatalmazza fel a bíróságokat arra, hogy egyedi jogalkalmazói döntéssel korlátozzák a bírósághoz fordulás jogát. Hangsúlyozta, hogy pusztán azért, mert a keresetlevelet „akár első, akár többszöri olvasásra a bíróság nem tudja kellően értelmezni jogi szempontból, avagy a bíróság jogi álláspontja eltérő, továbbá bizonyos alaki és tartalmi elemek nem az általa »elvárt« helyeken szerepelnek” nem lehetne a keresetlevelet visszautasítani, ezáltal a bírósághoz fordulás jogát korlátozni. Az indítványozó megítélése szerint a bírósághoz fordulás jogából az Alkotmánybíróság általa hivatkozott határozatai alapján az következik, hogy a bíróságok a kereseti kérelem valamennyi elemének érdemi vizsgálatára (a kereseti kérelem kimerítésére) kötelesek, ha a „kereseti kérelem” a törvény által előírt valamennyi „kelléket” tartalmazza. Álláspontja szerint a támadott rendelkezés azzal, hogy bírói döntéstől teszi függővé a perindítást, a szükségesnél nagyobb mértékben korlátozza az állampolgárok bírósághoz fordulásának jogát.
- [6] Az igazságügyi miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdésére hivatkozással jogi véleményéről tájékoztatta az Alkotmánybíróságot.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak szerint mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítvány megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [8] Az Abtv. 29. § értelmében az Alkotmánybíróság az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [9] Az Alkotmánybíróság a vagylagos feltételek fennállásának vizsgálata előtt jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogai sérelmének elhárítását célzó, és alapos panasz esetén azt eredményező jogorvoslat, amelynek előterjesztésére az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében csak az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet jogosult. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított, jogorvoslatnak minősülő alkotmányjogi panasz tehát feltételezi az orvoslást igénylő alkotmányos jogsérelmet, továbbá az ügyben való érintettséget. A rendelkezésre tekintettel az indítvány azon elemei, amelyek nem az indítványozó, hanem az állampolgárok jogainak a jövőben lehetséges sérelmére vonatkoznak, nem voltak figyelembe vehetők.
- [10] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárásban alkalmazott, a bíróság döntése alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés lehet alkotmányjogi panasz tárgya. Az indítványozó panasz alapjául szolgáló peres eljárásban az indítványozó keresetlevelét a támadott jogszabályi rendelkezés, azaz a Pp. 176. § (1) bekezdés *j*) pontja alapján utasította vissza a bíróság. Ez a rendelkezés a keresetlevél Pp. 170. §-ban, illetve törvényben előírt egyéb kötelező tartalmi elemei, alaki kellékei, továbbá a Pp. 171. §-ban, illetve törvényben előírt egyéb kötelező mellékletei hiányának esetére rendelkezik a visszautasításról mint jogkövetkezményről. A támadott rendelkezés utaló szabály, amely a keresetlevél többféle hiánya miatt is kötelezővé teszi a bíróság számára

a visszautasítást. Az első-, és másodfokú végzésekből megállapítható, hogy az indítványozói keresetlevél visszautasítására a keresetlevél egyik kötelező tartalmi elemének, a határozott kereseti kérelemnek [Pp. 170. § (2) bekezdés a) pont] a hiánya miatt került sor. Az indítványozó nem sérelmezte ezt a határozott kereseti kérelmet a keresetlevél kötelező tartalmi elemeként meghatározó rendelkezést, ugyanakkor a Pp. nem határozza meg a határozott kereseti kérelem fogalmát. A Pp. 170. § (2) bekezdés a) pontjának az adott ügyben történő alkalmazása tehát szükségessé, megkerülhetetlenné teszi, hogy az eljáró bíróság a felperes által bíróság elé vitt jogvita egyedi sajátosságaira tekintettel értelmezze a Pp. egyes szabályait és más törvények rendelkezéseit, és minderre figyelemmel foglaljon állást a törvényi feltételnek megfelelés kérdésében.

- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jog értelmezése a bíróságok feladata (*iura novit curia*), „[a] »jogot« végülis a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg” [lsd. 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]]. Az indítványozó állítása szerint a bíróságok jogértelmezése a kereseti kérelem határozottságát illetően önkényes is lehet, de nem hivatkozott arra, hogy a támadott rendelkezésben hivatkozott, és az eljáró bíróságok által alkalmazott Pp. 270. § (2) bekezdés a) pontja értelmezése kényszerítően csak alaptörvény-ellenes lehet. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó a panasz benyújtásának alapjául szolgáló peres eljárásban hozott jogerős bírói döntéssel, az annak alapjául szolgáló bírói jogértelmezéssel szemben alkotmányossági kifogást nem emelt, annak önkényességét nem állította, a támadott jogszabályi rendelkezésre alapított jogerős végzést az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panasszal nem támadta meg. Az indítványozó azon állítása, mely szerint keresetlevele tartalmazott határozott kereseti kérelmet, törvényességi és nem alkotmányossági kérdést vet fel, amelynek érdemi vizsgálatára és felülbírlatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított panasz esetén „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” [3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]] A jogsértő, önkényes (*contra legem*) bírói jogértelmezésre, jogalkalmazásra alapított panasz tehát kivételesen, abban az esetben eredményezheti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását, ha a sérelmezett bírói jogértelmezés, jogalkalmazás egyúttal alaptörvény-ellenes is [lásd pl. 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés [35]–[40]]. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság arra következtetésre jutott, hogy az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [12] Amennyiben az eljáró bíróság szerint a jogi képviselővel eljáró felperes keresetlevele egyáltalán nem tartalmaz határozott kereseti kérelmet, a bíróság azt – hiánypótlásra történő felhívást mellőzve – a Pp. panasszal támadott 176. § (1) bekezdés j) pontja alapján visszautasítja. A bíróság a keresetlevél kötelező tartalmi elemének teljes hiányára vonatkozó megállapítása esetén tehát nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel a jogkövetkezmény alkalmazását illetően.
- [13] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította a Pp. 176. § (1) bekezdés j) pontjával összefüggésben. Az Alaptörvény ezen rendelkezése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog részjogosítványa a bírósághoz fordulás joga [pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]] amely az államra azt a kötelezettséget telepíti, hogy biztosítsa a bírói út igénybevételének feltételeit, a jogi szabályozással szemben pedig azt az alkotmányos igényt támasztja, hogy a bírói út formális biztosítása helyett a hatékony bírói jogvédelem követelményét elégítse ki [pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]]. „A bírósághoz fordulás joga – figyelemmel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére – nem jelent korlátozhatatlan alanyi jogot a perindításra. Azonban – szintén az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján – a korlátozás nem érintheti az alapjog lényeges tartalmát, a korlátozásra egy másik alapvető jog vagy alkotmányos érték védelméhez feltétlenül szükséges mértékben és az elérni kívánt céllal arányosan kerülhet csak sor. [...] [E]zek a követelmények irányadók arra az esetekre is, amikor a jogalkotó az ún. perakadályokat szabályozza.” [36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66], [70], lsd. korábban 2218/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 580, 582; 930/B/1994. AB határozat, ABH 1996, 502, 505; 36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [71]; 3238/2015. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában valamely perakadály léte nem sérti a bírósághoz forduláshoz való jogot, a tisztességes eljárás „sérleme akkor lenne megállapítható, ha az orvoslás lehetősége egyáltalán nem lenne adott” [935/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 765, 772–773, lsd. még pl. 51/2009. (IV. 28.) AB határozat, 70/2006. (XII. 13.) AB határozat].

- [14] Az Alkotmánybíróság a támadott törvényi rendelkezéssel összefüggésben a következőkre mutat rá. A Pp. 176. § szerint a keresetlevél visszautasítására – akár a támadott rendelkezés, akár más visszautasítási ok alapján – akkor kerülhet sor, ha hiányoznak a per előfeltételei, vagy a pernek valamilyen akadálya van. A keresetlevél visszautasításával a bíróság a peres eljárást a keresetindítási szakaszban befejező határozatot hoz, amelynek jogkövetkezményeként az eljárás nem alakul perré, megszűnnek azok az eljárási keretek, amelyeken belül a felperes által a bíróság elé vitt jogvita érdemi és végleges elbírálást nyerhetne. A keresettel érvényesített jogvédelmi igény vonatkozásában a keresetlevél visszautasításával a bírói út igénybevételének lehetősége azonban nem szűnik meg véglegesen, a hatékony jogvédelem lehetőségétől az ilyen tárgyú bírói döntés nem fosztja meg végérvényesen a bírósághoz forduló felet, így az indítványozót sem. Mivel a keresetlevél visszautasítására a kereset perindításra alkalmatlan volta miatt kerül sor, a kereset tárgyában, a per érdemében nem hoz határozatot a bíróság, így anyagi jogerőhatás, az ítélt dolog hatálya (Pp. 360. §) nem fűződik a visszautasító végzéshez, a kereset tárgyában tehát újabb per indítható. A keresetlevél visszautasítása esetén a Pp. 178. § (1) bekezdés alapján arra is van lehetőség, hogy a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő anyagi jogi és eljárásjogi joghatásokat a keresetlevél benyújtásának időpontjára vonatkozó hatállyal fenntartsa a felperes. A Pp. felhívott rendelkezései alapján is megállapítható tehát, hogy a keresetlevél visszautasítása esetén van lehetőség az anyagi jogi igény bírói úton történő érvényesítésére.
- [15] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány alapján – a fenti összefüggésekre és a bírósághoz fordulás jogára, illetve a perakadályokra, perlőfeltételekre vonatkozó gyakorlatára is figyelemmel – nem támadt kétsége azzal kapcsolatban, hogy a Pp. 176. § (1) bekezdés *j*) pontja önmagában – bírói értelmezés nélkül – felvetne a bírósághoz fordulás jogával összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [16] 4. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 29. §-ban szabályozott feltételek egyikének sem, az Alkotmánybíróság azt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 3.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Dienes-Oehm Egon*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1256/2019.





## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3409/2020. (XI. 13.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 214. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

#### I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére alapítva terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [2] A panasz alapjául szolgáló eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó ingatlan jelzálogjoggal biztosított, devizában nyilvántartott, közjegyzői okiratba foglalt lakáshitel-szerződést kötött egy bankkal. A szerződés felmondását követően a hitelező kérelmére a közjegyző végrehajtási záradékkal látta el az okiratot, ezzel elrendelte a végrehajtást az indítványozó adóssal szemben. Az indítványozó a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 211. § (2) bekezdése alapján kérelmet nyújtott be a végrehajtási záradék törlése iránt, majd kérelmének jogerős elutasítása után – részben más érvekre alapítva – újabb törlési kérelmet terjesztett elő. Az eljáró közjegyző az indítványozó kérelmét ismét elutasította, végzését a Gyulai Törvényszék végzésével helybenhagyta, mert álláspontja szerint a végrehajtási záradék kiállításának mind az általános, mind a különös feltételei fennálltak. A jogerős másodfokú végzés ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amit a Kúria Pfv.I.22.034/2018/2. számú végzésével hivatalból elutasított. Döntése indokolásában a Kúria a Vht. 9. §-ára, valamint 224. § (1) bekezdésére hivatkozással rögzítette, hogy a végrehajtási eljárások során hozott bírósági határozatok elleni jogorvoslatokkal összefüggő olyan eljárási kérdésekre, amelyekre a Vht. külön nem szabályoz, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. A Pp. 271. § (1) bekezdés *l*) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény kizárja, ideértve azt az esetet is, amikor a felülvizsgálatot törvény rendelkezései nem teszik lehetővé. A Kúria végzése indokolásában rámutatott, hogy a Vht. 214. § szerint a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban hozott határozatok közül felülvizsgálati kérelemnek csak a másodfokon jogerőre emelkedett olyan végzés ellen van helye, amellyel a bíróság külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal történő ellátásáról, illetőleg végrehajtásának elrendeléséről döntött, az indítványozó által felülvizsgálati kérelemmel támadott másodfokú határozat azonban nem tartozik ebbe a körbe.
- [3] 2. Az indítványozó a Kúria döntésének alapjául megjelölt Vht. 214. § (1) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett, majd az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására pontosított alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére alapította. Érvelése szerint a támadott, 2001. szeptember 1-je óta hatályos rendelkezés beiktatására a nemzetközi magánjog, illetve közösségi jog miatt volt szükség, mert mindkettő megkövetelte a kétfokú jogorvoslatot. A rendelkezés hatálybalépésének ideje az indítványozó szerint azért bír jelentőséggel, mert csak ezt követően vált szükségessé – pl. az ún. devizahitelek miatt – a kialakult bírói gyakorlat megváltoztatása, kaptak szerepet a közjegyzők is a végrehajtási eljárásban. A megváltozott körülmények az indítványozó szerint indokolják, hogy azokat a végrehajtási eljárás szabályai is kövessék, az állampolgároknak pedig az adna jogbiztonságot, ha a felülvizsgálatot, mint hatékony jogorvoslatot a végrehajtási eljárásban hozott valamennyi határozattal szemben biztosítaná a törvény. Hivatkozott arra is, hogy az Alaptörvény a jogorvoslatokhoz való jogot nem korlátozza a rendes jogorvoslatokra. Hivatkozott arra, hogy bár a Kúria jogértelmezését nem tartja alaptörvény-ellenesnek, álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezésből nem vezethető le, hogy kizárólag az abban megjelölt jogerős végzések ellen van helye felülvizsgálatnak, a Kúria álláspontjával szemben megítélése szerint a rendelkezés nem tartalmaz tételes felsorolást.
- [4] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak szerint mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva

azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítvány megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.

- [5] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat. Ezen rendelkezések alapján az indítványnak – többek között – indokolást kell arra nézve tartalmaznia, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]. Az Alkotmánybíróság által vizsgálható alkotmányossági kérdés [Abtv. 52. § (2) bekezdés] meghatározásához szükséges tehát, hogy az indítványozó az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott jogszabályi rendelkezés, bírói döntés között fennálló ellentétét alkotmányjogilag is értékelhető érvekkel alátámassza.
- [6] Az indítvány ennek a követelménynek nem tett eleget a következők miatt. Az indítványozó jogorvoslathoz való jogának sérelmét arra alapozta, hogy a végrehajtási záradék törlése iránti kérelmét jogerősen elutasító végzés elleni felülvizsgálatot a támadott jogszabályi rendelkezés kizárja. Az Alkotmánybíróság több határozatában foglalkozott a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmával, ezen belül a felülvizsgálat és a jogorvoslathoz való jog összefüggésével. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem következik a többfokú jogorvoslat szabályozásának kötelezettsége, ezért az egyfokú jogorvoslat kielégíti a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmát [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 25/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [17]; 3213/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [18]]. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után megerősített következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog – mint alapvető, az Alaptörvényben biztosított jog – a rendes (még jogerőre nem emelkedett) jogorvoslatokra vonatkozik. A felülvizsgálat rendkívüli (jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető) jogorvoslat, az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslaton túlmenő rendelkezés, ezért nem hozható összefüggésbe a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmával [pl. 1/1994. (I. 7.) AB határozat, ABH 1994, 29, 38; 663/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1223, 1230; 9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]; 3226/2019. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [7] Az indítványozó figyelmen kívül hagyta a jogorvoslathoz való jog Alkotmánybíróság által kimunkált alkotmányos tartalmát, amellyel a fentiek szerint jogorvoslathoz való jogának állított sérelme nincs összefüggésben. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadályja, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, mert az nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett jogszabályi rendelkezéssel vagy bírói döntéssel [3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [8] 4. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételnek, Alkotmánybíróság azt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 3.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Dienes-Oehm Egon*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2014/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3410/2020. (XI. 13.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.875/2018/12. számú részítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. A Dr. Cserich–Dr. Gyovai Ügyvédi Iroda által képviselt gazdasági társaság indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.875/2018/12. számú részítélete ellen terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2020. február 1-jén, a Szekszárdi Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2020. február 20-án érkezett be. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével tartotta ellentétesnek. Az indítványozó hivatkozott továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. cikkének a sérelmére is.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy – kártérítés per – tárgyát egy dombóvári, 42 lakásos lakóépület megrepedése, megsüllyedése, majd több lakó azonnali kiköltöztetése miatt kialakult jogvita képezte. Az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az 1983-ban épült lakóépület egy korábbi utca, és az az alatt futó víznyomó cső, valamint két telefonkábel nyomvonalára épült. A vízvezeték kiváltása megtörtént, a két távközlési kábel azonban az 1980-as évek végéig, 1990-es évek elejéig az épület alatt maradt, majd a kihúzásuk után azok védőcsöveit nem zárták le. A lakóépület 2005 júliusáig problémamentesen funkcionált, akkor azonban a lépcsőház és több lakás fala megrepedett, a földszinti padozatok megsüllyedtek, a földemek elferdültek, a nyílászárók beszorultak. Megállapítást nyert, hogy a lakóépület károsodását az épület északkeleti sarka melletti vízvezeték kilyukadása következtében a talajba jutó víz okozta, és a káresemény bekövetkezésében szerepet játszott az is, hogy a kiáramló vizet a két távközlési vezeték csövei és munkaárkai, valamint egyéb közművek árkai az épület alá juttatták. A káresemény miatt 35 felperes – az érintett lakásépítő és fenntartó szövetkezet, valamint a lakók – kártérítési pert indítottak három alperes (a helyi víz- és csatornamű kft., az indítványozó és a városi önkormányzat) ellen. A perben az indítványozó a II. rendű alperes volt.
- [4] 2.1. A Szekszárdi Törvényszék a 16.G.40.001/2017/5. számú, 2017. január 27-én kelt részítéletével a kereseti kérelmeket részben megalapozottnak mondta ki, és kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessék meg a rendelkező részben részletezett kártérítési összegeket, késedelmi kamatot és perköltséget a felpereseknek. A törvényszék a rendelkezésre álló okiratok, tanúvallomások és szakértői vélemények alapján valamennyi alperes felelősségét megállapította. Az I. rendű alperes – a helyi víz- és csatornamű kft. – felelős az érintett vízvezeték állapotáért, az indítványozó II. rendű alperes a két távközlési kábel épület alatt maradásáért, majd a kábelek védőcsövei lezárásának az elmaradásáért (a kilyukadt vízvezetékéből ezeken keresztül is jutott a kiáramló víz az épület alá), a III. rendű alperes városi önkormányzat pedig – a II. rendű alpereshez hasonlóan – a jogelődje által az érintett kábelek kiváltására vállalt kötelezettségért. A bíróság rögzítette, hogy az alperesek közös károkozása mulasztásban nyilvánult meg, és elismerte, hogy az I. rendű alperes érdekkörébe tartozó vízfolyás nélkül a II-III. rendű alperesek kártérítési felelőssége önállóan nem merülhetne fel.
- [5] 2.2. A részítélet ellen az I. rendű felperes, valamint az alperesek fellebbeztek. A fellebbezések alapján eljárva a Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2018. január 25-én kelt, Gf.V.40.013/2017/38. számú részítéletével

az elsőfokú bíróság részítéletét a fellebbezett részében megváltoztatta, és a keresetet a II. és III. rendű alperesekkel szemben – így az indítványozóval szemben is – elutasította. Az ítéletábra szerint: „A felperesek nem jelölték meg a perben, hogy mi lenne a II. rendű alperesnek az a magatartása, amivel okozati összefüggésben őket károsodás érte. [...] A kábelek kiváltása ténylegesen nem a sávalapokba bebetonozott védőcsövek utólagos eltávolítását, hanem a védőcsövekben futó távközlési kábelek más nyomvonalra helyezését jelenti, és az épület alatt maradó védőcsövek kiinjektálására, vagy lezárására a szakértő szerint nincs kötelező szakmai előírás. [...] A II. rendű alperes jogelődje a közművek végleges kiváltását szorgalmazta, annak elmaradása, illetve a kábelek ideiglenes védelemben helyezése a beruházó kérésére történt. [...] Önmagában, az épület megsülyedése nélkül a vízaknából a védőcsövek belsejébe került víz, a csövek szétcsúszása vagy eltörése nélkül nem vezetne volna az épület alatti löszös talajba a vizet.” Megállapította az ítéletábra azt is, hogy az egyik, épület alatt húzódó védőcsövet nem is a II. rendű alperes jogelődje, hanem egy másik vállalat építette. A III. rendű alperes felelősségét vizsgálva a másodfokú részítélet rámutatott, hogy annak jogelődje a „kiváltást” vállalta, ami egy új nyomvonal létesítését jelenti egy másik kábelrel, nem pedig a bebetonozott védőcsövek eltávolítását, vagy eltömítését. A káresemény ezért a vállalat teljesítése esetén is bekövetkezett volna. A másodfokú bíróság mindezekből a II. és III. rendű alperesek kártérítési felelőssége kapcsán a jogalap hiányát állapította meg.

- [6] 2.3. A másodfokú döntés ellen az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely a 2019. október 16-án kelt – a jelen alkotmányjogi panasszal támadott – Pfv.III.20.875/2018/12. számú részítéletével a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság részítéletét e körben helybenhagyta. A Kúria úgy látta, hogy a károsodás okaiban egyértelműen közrejátszott a II. és III. rendű alperes jogellenes magatartása is. A kábelek kiváltásának jogszabályi előírás hiányában is maga után kellett volna vonnia a lakóépület alatti védőcsövek betömedékelését vagy eltávolítását, a kellő gondosság mellett. A II. és III. rendű alperesek kártérítési felelőssége kérdésében a Kúria egyetértett az elsőfokú bíróság részítéletében kifejtettekkel.
- [7] 3. Az indítványozó a Kúria részítélete ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését. Álláspontja szerint a Kúria részítélete iratellenes tényálláson alapul, és az indítványozó kártérítési felelősségét illetően megalapozatlan, kiterjesztő jogszabályértelmezést tartalmaz, amely sérti a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jogot. Idézve az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogából, az indítványozó sérelmezte, hogy a Kúria nem jelölte meg a jogszabálysértést, ami miatt a jogerős részítéletet megváltoztatta, nem indokolta a másodfokú döntéstől való eltérést, az Alaptörvény 28. cikkébe ütköző módon értelmezte az alkalmazandó jogszabályokat, valamint a támadott részítélet nem felel meg az objektivitás és az átláthatóság követelményeinek. Az alkotmányjogi panasz több tévedésre és iratellenes megállapításra is rámutat a Kúria támadott részítéletében, különösen a kábelek eltávolítása és az érintett védőcsövek tulajdonosi helyzete kapcsán; valamint kifogásolta, hogy felelősségét a Kúria kiterjesztette a másik vállalat által épített védőcsőre, és az építési engedélytől történt eltérésre is, ami szerinte a beruházó és a kivitelező tudatos hibája volt. A perben felhasznált bizonyítékok alapján az indítványozó bizonyítottan látja, hogy az érintett kábelek tekintetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. § (1) bekezdése alapján úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt; a kábelek kiváltásáról és tényleges áthelyezéséről az építetőnek, illetve a kivitelezőnek kellett volna gondoskodnia. Az indítványozó szerint az ő kártérítési felelőssége jogellenes magatartás, felróhatóság és okozati összefüggés hiányában nem állapítható meg.
- [8] A felsorolt hibái miatt a Kúria támadott ítélete az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljárás-hoz való jogot, annak indokolása pedig nem tesz eleget az Alaptörvény 28. cikkében írt követelményeknek, a Ptk. 339. §-át tévesen értelmezi, az ügy lényeges körülményeiről nem ad számot, és nem tartalmazza a döntés indokait kellő részletességgel.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként felsorolta a B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, valamint az R) cikk (2) bekezdését is, ezekhez azonban indokolást nem kapcsolt.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelelő



a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [11] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [12] 5. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint: „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.”
- [13] Az indítványozó panaszában hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, C) cikk (1) bekezdésére, R) cikk (2) bekezdésére, valamint az Alaptörvény 28. cikkére. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény ezen rendelkezéseit nem tekinti olyan, az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható {lásd pl. 3107/2017. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [12]; 3075/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [24]–[26]; 3070/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [15]; 3266/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [8]}. Ezen kívül a B) cikk (1) bekezdése, a C) cikk (1) bekezdése, valamint az R) cikk (2) bekezdése tekintetében alkotmányjogilag értékelhető indokolást sem tartalmaz az indítvány. Ezért az Alkotmánybíróság az ezekre alapított indítványi elemeket nem vizsgálhatta.
- [14] 6. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét amiatt állította, mert meglátása szerint a Kúria a támadott részítéletben több ponton tévesen állapította meg a tényállást, emiatt abból az indítványozó kártérítési felelősségére nézve megalapozatlan következtetéseket vont le, a Ptk. alkalmazandó szabályait túlzottan tágan értelmezte, és mindezeknek nem adta kellő részletességű indokolását. Az Alkotmánybíróság ezen kifogások tekintetében ismételten rámutat, hogy: „A tényállás megállapítása, a bizonyítékok mérlegelése, az alkalmazandó jog meghatározása és ezek alapján következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel. [...] Az alkalmazandó jogszabályok és a tényállás megállapítása [...] az eljáró bíróságok feladata.” {3183/2015. (IX. 23.) AB végzés, Indokolás [16]–[17], lásd részletesen: 3331/2020. (VIII. 5.) AB határozat, Indokolás [34]}
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria támadott részítélete az egyedi ügy körülményeinek és az irányadó jogszabályoknak megfelelően tartalmazta a tényállás releváns elemeit, megjelölte az alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseket, valamint azokat az indokokat és érveket, amelyek megalapozták a döntést, illetőleg reagált az indítványozó által felhozott észrevételekre is. A támadott döntés indokolásában az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem tárható fel olyan hiányosság vagy hiba, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint az abból következő indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét vetné fel. Mindezekre tekintettel az indítványozók által az alkotmányjogi panaszokban felvetettek nem minősülnek az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- [17] 7. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 3.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Dienes-Oehm Egon*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró,  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/452/2020.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3411/2020. (XI. 13.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650593/2018/6 számú ítélete és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 52.M.168/2018/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650593/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és annak – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 52.M.168/2018/16. ítéletére is kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint XII. cikk (1) és (2) bekezdésének megsértése miatt.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy a Budapesti Rendőr-főkapitányságnál szolgálati jogviszonyban álló indítványozót a Pestvidéki Nyomozó Ügyészség (továbbiakban: PNYÜ) gyanúsítottként hallgatta ki vesztegetés bűntette miatt. A gyanúsítás szerint az indítványozó vesztegetéssel szerezte meg nyelvvizsga-bizonyítványát. Az indítványozó a bűncselekmény elkövetését nem ismerte el, a gyanúsítás ellen panasszal élt, amelyet a Pest Megyei Főügyészség elutasított. Az állományilletékes parancsnok a büntető-eljárás befejezéséig szolgálati beosztásából felfüggesztette az indítványozót, valamint az illetménye 50%-ának visszatartását, illetve a nyelvvizsga alapján járó pótlék folyósításának szüneteltetését rendelte el. Az állományilletékes parancsnok kezdeményezésére a Nemzeti Védelmi Szolgálat (továbbiakban: NVSZ) az indítványozóval szemben kifogástalan életvitel ellenőrzését rendelte el, amelyet felfüggesztett a büntetőeljárás jogerős befejezéséig. A nyomozásra tekintettel Budapest rendőrkapitánya fegyelmi eljárást kezdeményezett, amelyet szintén felfüggesztett a büntetőeljárás jogerős befejezéséig. A PNYÜ határozatában időmúlásra tekintettel vádemelés elhalasztásáról döntött és felhívta az indítványozó figyelmét, hogy a határozattal szemben panasszal élhet, amely esetben vádemelésnek van helye. Az indítványozó nem élt panasszal, így az ügyészségi határozat jogerőre emelkedett. Utóbb az NVSZ elrendelte a kifogástalan életvitel ellenőrzésének folytatását, amely során megállapította, hogy az indítványozó életvitele kifogásolható, ugyanis egyrészt kötelessége lett volna, hogy az ellene indított eljárásban mindent megtegyen, hogy tisztázza magát, azonban ez nem valósult meg azzal, hogy a vádemelés elhalasztása ellen nem élt panasszal; másrészt a jogellenesen megszerzett nyelvvizsgát felhasználva folyamatosan fenntartott egy jogellenes állapotot, amikor a nyelvvizsga után pótlékban részesült, ami a korrupciót elítélő és tisztességes életet megkövetelő rendőri etikai kódexekkel is ellentétes. Az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője állományparancsával az indítványozó szolgálati jogviszonyát megszüntette, egyben a korábban 50%-ban visszatartott illetményének végleges visszatartását rendelte el. Az indítványozót érintő fegyelmi eljárás a szolgálati jogviszonyának megszűnése okán szintén megszüntetésre került. Később a PNYÜ megszüntette a büntetőeljárást, ugyanis a vádemelés elhalasztásának időtartama eredményesen eltelt.
- [3] A jogviszony megszüntetése okán az indítványozó keresetet terjesztett elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon, alperesként az Országos Rendőr-főkapitányságot jelölve meg. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította, de a másodfokú bíróságként eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb határozat hozatalára utasította, mert az indítványozó a Budapesti Rendőr-főkapitánysággal állt szolgálati jogviszonyban. A megismételt eljárásban az indítványozó pontosított kereseti kérelmében a szolgálati jogviszonyt megszüntető határozat hatályon kívül helyezését és visszatartott illetményének megfizetésére kötelezést kérte, valamint fenntartotta sérelemdíj címén előterjesztett igényét. Keresete indokolásául előadta, hogy a vádemelés ellen jogi képviselője tanácsára nem terjesztett elő panaszt, de a bűncselekmény elkövetésére nem tett beismerő vallomást, a jogorvoslat elmulasztása viszont

nem értékelhető beismerésként. Ehhez képest a szolgálati jogviszonyának a megszüntetése megsérti személyi jogait, mert őt bűnelkövetőként állítja be. Álláspontja szerint az NVSZ hatáskörét túllépve vizsgálta az etikai szabályzatban foglaltakat, ráadásul jogvesztő határidőn túl hozta meg határozatát. A visszatartott illetmény körében arra hivatkozott, mivel a vádemelés elhalasztásának időtartama eredményesen eltelt, s a büntetőeljárás felelősség megállapítása nélkül szűnt meg, ezt felmentésnek kell tekinteni, ezért a visszatartott illetmény jár részére. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a szolgálati jogviszony megszüntetésére jogszerűen került sor, a sérelemdíj iránti igényt megalapozatlannak találta, ugyanakkor a keresetnek részben helyt adott a visszatartott illetmény tekintetében. Az ítélettel szemben a felperes és az alperes fellebbezéssel élt.

- [4] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében részben megváltoztatta, az indítványozó keresetét egészében elutasította. A felmentés jogszerűségével és a sérelemdíjjal kapcsolatban az elsőfokú bíróságnak a döntésével egyetértve előadta, hogy a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (továbbiakban: Hszt.) 56. § (2) bekezdése rögzíti a kötelező felmentés esetköreit, a bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja rögzíti felmentési okként, hogy a hivatásos állomány tagja alkalmatlanná válik, ha életvitele kifogásolható. A bíróság rámutatott, hogy a Kúria EBH 2017.M.11. számon közzétett, hasonló jogi és ténybeli alapokon nyugvó elvi határozata irányadó a jelen ügyben, arra helyesen hivatkozott az elsőfokú bíróság. Nem értett ugyanakkor egyet a másodfokú bíróság a fellebbezéssel szintén érintett, visszatartott illetmény körében hozott elsőfokú döntéssel. A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a Hszt. 107. § (2) bekezdése – amely szerint a beosztásból való felfüggesztés, vagy előzetes letartóztatás miatt visszatartott illetményt a kamataival utólag ki kell fizetni, ha a fegyelmi, vagy büntetőeljárás felmentéssel zárult – a perbeli esetben nem alkalmazható, ugyanis a büntetőeljárás megszüntetésére kizárólag formális intézkedéssel – és nem felmentéssel – került sor, a kógens törvényi rendelkezés tekintetében az érdemi döntést analógiára, illetve eltérő tényálláson alapuló, ezért tévesen értelmezett eseti döntésre alapozni nem lehet.
- [5] 1.2. Az indítványozó a fenti jogerős döntéssel szemben nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyet az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívására kiegészített, illetve módosított.
- [6] Az indítvány előadja, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jogát sérti, hogy az ügyében eljáró bíróságok kellő vizsgálat nélkül fogadták el tényként, hogy a vádemelés elhalasztásáról szóló ügyészégi határozat *res iudicata*t nem keletkeztet, abban bűnösség nem került megállapításra; az ügyészégi határozat elleni jogorvoslat hiánya a hivatásos állományú tag részéről kizárólag etikai szabályszegést valósít meg; etikai vétség gyanúja etikai vizsgálat hiányában nem lehet alapja a kifogásolt életvitel megállapításának; az NVSZ megállapításai hatáskör hiányában jogszabálysértők; a jogszabálysértő határozatra történő hivatkozáson túl nem indokolták meg, hogy miben látták megalapozottnak a munkáltató döntését. Az indítványozó részletesen kifejti, hogy az NVSZ a kifogásolható életvitelt az alapján állapította meg, hogy a vádemelés elhalasztása ellen panasszal nem élt, ezáltal nem tett meg mindent annak érdekében, hogy tisztázza magát, s hogy ez a körülmény a MRK Rendvédelmi és Hivatásetikai Kódex és Eljárási Szabályzatban foglaltakat sérti. Az indítványozó szerint azonban mindezt tényként kezelni nem lehet, ugyanis azt, hogy a magatartása etikai vétségnek minősül-e kizárólag egy az MRK Rendvédelmi és Hivatásetikai Kódex és Eljárási Szabályzatban meghatározott eljárási rend szerint állapítható meg, amely eljárás lefolytatására egy három tagú Eljárási Bizottság jogosult. Amennyiben ezt az eljárást nem folytatják le, az etikai szabályszegés nem állapítható meg, így arra hivatkozni sem lehet. Az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való jogát sérti, hogy a kifogásolható életvitel megállapításához a MRK Rendvédelmi és Hivatásetikai Kódex és Eljárási Szabályzatban foglaltakat mint „mankót” használják fel.
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [8] 2.1. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek részben eleget tesz, tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza; az eljárás kezdeményezésének indokait; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; az Alaptörvény sérülni vélt



rendelkezéseit; valamint kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg az első- és másodfokú ítéletekre is kiterjedő hatállyal [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–d) és f) pont]. Az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdés vonatkozásában indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel; azonban az Alaptörvény XII. cikke (a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog) vonatkozásában alkotmányjogilag releváns indokolással nem támasztotta alá kérelmét, csak arra hivatkozott, hogy az álláspontja szerint jogszabálysértő döntés a jövőbeni munkavállalás szempontjából hátrányosan érinti. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelménynek, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} A kérelem tehát e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.

- [9] Az indítvány megjelöli az indítványozó nevét és címét; az indítványozó nyilatkozott arról, hogy saját adatainak nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá [Abtv. 52. § (5) bekezdés].
- [10] Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálatának kiindulópontjaként rögzíti, hogy az Abtv. 52. § (6) bekezdése alapján az indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére mindazon dokumentumokat, melyek az indítványban foglaltakat igazolják. Az indítványozó indítványában utalt az NVSZ kifogásolható életvitelt megállapító határozatának, az ORFK vezetője szolgálati jogviszonyt megszüntető parancsának és az ügyében keletkezett egyéb jogi aktusoknak a tartalmára, ezeket ugyanakkor nem mellékelte indítványához, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát kizárólag a támadott bírósági ítéletekbe foglalt tényállás figyelembevételével tudta vizsgálni.
- [11] 2.2. Az indítványozó az általa 2019. május 6-án átvett ítélettel szemben 2019. július 2-án, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozik; a Fővárosi Törvényszék jogerős ítélete az eljárást befejező döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható; a kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll (Abtv. 27. §).
- [12] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően.
- [14] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti »szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [15] Az alkotmányjogi panaszban állított jogértelmezési hibát a tisztességes eljárással összefüggésben az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, az önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.
- [16] A Kúriának a jelen ügyben eljáró bíróságok által idézett, hasonló jogi és ténybeli alapú EBH 2017.M.11. számú elvi határozata szerint „[ü]gyészégi határozatba foglalt nem vitatott tényszerű megállapítások okszerűen alapot

adhatnak arra a következtetésre, hogy a hivatásos állomány tagja nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének. Azzal, hogy a felperes lemondott a vádemelés elhalasztásáról szóló határozat elleni panasz lehetőségéről, már nincs lehetősége a vele szemben megfogalmazott gyanú elhárítására, amely körülmény kihat a hivatásos szolgálati viszonyára, így annak munkajogi következményei alól nem mentesülhet arra hivatkozva, hogy bűnösségét bíróság jogerősen nem állapította meg [1996. évi XLIII. törvény 37/B. § (3) bekezdés c) pont, 56. § (2) bekezdés *ba*) alpont].”

- [17] Az elsőfokú ítélet a Hszt. és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény vonatkozó rendelkezéseinek az alkalmazásával (ld. elsőfokú ítélet 11-12. oldal) eljutott arra a következtetésre, hogy „a felperestől elvárható lett volna, hogy az Ügyészség határozatával szemben jogorvoslattal éljen és elérje azt, hogy ártatlansága megállapításra kerüljön. Ezzel szemben a felperes a jogorvoslat igénybevételének a hiányával a határozatot tudomásul vette, egyben figyelmen kívül hagyta ennek a rá, illetve a teljes állományra vetülő szakmai súlyát. A bíróság álláspontja szerint mindez már önmagában is elégséges annak megállapításához, hogy a felperes életvitele nem kifogástalan.” Az elsőfokú bíróság ezt követően tért ki érvelésében a Kúria fent hivatkozott elvi döntésének az ismertetésére, s az ebben foglaltakat is figyelembe véve állapította meg, hogy a Hszt. 70/B. § (1) bekezdése is alapvető szinten rögzíti többek között a tisztességet; valamint hogy az NVSZ a rá vonatkozó szabályok szerint lefolytatott kifogástalan életvitel ellenőrzésére irányuló eljárást lezáró határozatában „alappal hivatkozhatott arra is, hogy a felperes magatartása egyébként nem felelt meg az MRK Rendvédelmi Hivatás Etikai Kódexben és Etikai Eljárási Szabályzatban foglaltaknak sem” (ld. elsőfokú ítélet 12-13. oldal).
- [18] A másodfokú bíróság a fenti tárgykörben az elsőfokú bíróságnak a döntésével egyetértett, mindazonáltal a felperes fellebbezésével összefüggésben kiemelt néhány összefüggést (ld. másodfokú ítélet 9-10. oldal).
- [19] Az alkotmányjogi panasz számos ponton jogszabálysértőnek, illetve megalapozatlannak, hibásnak minősíti az ügyében eljáró szervek döntéseit (ld. indítvány 11., 12. és 14. oldal; indítványkiegészítés 2., 4. és 5. oldal), aminek következtében – és a bíróságoknak a speciális eljárásokkal kapcsolatos nem megfelelő tájékoztatása miatt – a bíróságok „törvényes, tisztességes eljárást lefolytatni nem tudtak”.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok megvizsgálták az ügy körülményeit, értelmezték és alkalmazták jogszabályokat. A bíróságok részletesen megindokolták az általuk alapított tényállást, érvekkel alátámasztották azt. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja továbbá az indokolásban megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, „[h]ogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket” {3065/2016. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány lényegét tekintve arra irányul, hogy a rendes bíróságok ténymegállapítását és az ügyben felmerülő kérdések jogi értékelését megváltoztassa. Az Alkotmánybíróság a bírósági döntés általános jellegű felülbírálatától tartózkodik; a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a rendes bíróságok feladata, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához. Az Alkotmánybíróság feladata az Alaptörvényben foglalt garanciák ellenőrzése, érvényre juttatása. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó a számára hátrányos bírói döntést nem tartja megalapozottnak, nem jelenti azt, hogy a támadott döntés alaptörvény-ellenes lenne.
- [22] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, ezért az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 3.

Dr. Szalay Péter s. k.,  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Dienes-Oehm Egon*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró,  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1237/2019.



Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: [www.alkotmanybirosag.hu](http://www.alkotmanybirosag.hu)

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára  
layout: [www.estercom.hu](http://www.estercom.hu)

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., [www.mhk.hu](http://www.mhk.hu)  
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető  
HU ISSN 2062–9273